

Şəhla Nazim qızı Balacayeva,
Azərbaycan Dillər Universitetinin baş müəllimi
<https://orcid.org/0009-0001-4402-5467>
E-mail: b.shahla1983@gmail.com
[https://doi.org/10.69682/arti.2025.92\(4\).128-133](https://doi.org/10.69682/arti.2025.92(4).128-133)

VIDEO MATERIALLARIN FƏRQLİ YAŞ VƏ SƏVİYYƏLƏRƏ UYGUN İNGİLİS DİLİ TƏDRİSİNƏ İNTEQRASIYASI

Shahla Nazim Balachayeva,
senior lecturer at Azerbaijan University of Languages

INTEGRATION OF VIDEO MATERIALS INTO ENGLISH LANGUAGE TEACHING ACCORDING TO DIFFERENT AGE GROUPS AND PROFICIENCY LEVELS

Шахла Назим кызы Балачаева,
старший преподаватель Азербайджанского университета языков

ИНТЕГРАЦИЯ ВИДЕОМАТЕРИАЛОВ В ОБУЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ С УЧЁТОМ ВОЗРАСТНЫХ И УРОВНЕВЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ

Xülasə. Məqalədə video materialların müxtəlif yaş və dil səviyyəsində olan şagirdlər üçün ingilis dili tədrisinə inteqrasiyasının əhəmiyyəti və metodoloji əsasları təhlil olunur. Video resursların fonetik, leksik və mədəni komponentlərin mənimsənilməsində rolu, onların seçimi və tətbiqi zamanı nəzərə alınmalı meyarlar ətraflı şəkildə izah edilir. Müasir texnoloji imkanlar və autentik videolar tədris prosesini daha dinamik və təsirli edir, şagirdlərin kommunikativ bacarıqlarının formalaşmasına şərait yaradır.

Açar sözlər: video materiallar, audiovizual vasitələr, inteqrasiya, texniki resurslar, dilin tədrisi, inkişaf səviyyəsi

Annotation. The article analyzes the significance and methodological foundations of integrating video materials into English language teaching for students of different ages and proficiency levels. It provides a detailed explanation of the role of video resources in the acquisition of phonetic, lexical, and cultural components, as well as the key criteria to consider when selecting and using such materials. Modern technological tools and authentic videos make the learning process more dynamic and effective, creating favorable conditions for the development of students' communicative skills.

Keywords: video materials audiovisual tools integration technical resources language teaching proficiency level

Аннотация. В статье анализируется значимость и методологические основы интеграции видеоматериалов в преподавание английского языка учащимся разных возрастов и уровней владения языком. Подробно рассматривается роль видеоресурсов в усвоении фонетических, лексических и культурных компонентов, а также критерии, которые необходимо учитывать при их выборе и применении. Современные технологические возможности и аутентичные видеоматериалы делают учебный процесс более динамичным и эффективным, способствуют формированию коммуникативных навыков у учащихся.

Ключевые слова: видеоматериалы аудиовизуальные средства, интеграция, технические ресурсы, преподавание языка, уровень развития

Müasir dövrdə ingilis dili ümumtəhsil məktəblərinin tədris programında aparıcı fənlərdən biri kimi çıxış edir və bu fənnin tədrisi uzunmüddətli və sistemli yanaşma tələb edir.

Xarici dilin mənimsənilməsi yalnız linqvistik bacarıqlarla məhdudlaşmır, eyni zamanda xüsusi metodikanın və peşəkar pedaqoji yanaşmanın tətbiqini də zəruri edir. İngilis dilinin öyrənilmə-

si, xüsusilə də dil mühitindən kənar bir şəraitdə həyata keçirildikdə, əlavə çətinliklərlə müşayiət olunur. Bu çətinliklərdən biri də şagirdlərin təbii ünsiyyət mühiti ilə məhdud təmas imkanlarının olması və nəticə etibarilə danışıq bacarıqlarının məktəb divarları çərçivəsində məhdud inkişaf etdirilməsidir.

Bu baxımdan, dil müəlliminin əsas vəzifələrindən biri ingilis dili dərslərində müxtəlif ünsiyyət situasiyalarını süni və ya real formada modelləşdirməkdən ibarətdir. Şagirdlərin dili daha effektiv şəkildə mənimsəməsi üçün kommunikativ situasiyaların yaradılması və bu prosesdə müxtəlif metod və texnologiyalardan istifadə edilməlidir. Bununla yanaşı, şagirdlərin yalnız dili deyil, həm də həmin dilin daşıyıcılarının mədəniyyəti ilə tanış olmaları və mədəni dəyərlərə inteqrasiya olunmaları xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Bu məqsədlərin reallaşdırılmasında autentik tədris vasitələrinin, xüsusilə də video materialların istifadəsi mühüm rol oynayır. Video məzmunlu materiallar – sənədli və bədii filmlər, animasiyalar, müsahibələr, televiziya proqramları və digər vizual-audio vasitələr – tədris prosesində həm mədəni kontekstə inteqrasiyanı təmin edir, həm də şagirdlərin nitq fəaliyyətinə marağını artırır. Belə materiallar vasitəsilə şagirdlər öyrəndikləri dilin daşıyıcılarının həyat tərzini, düşüncə tərzini və mədəni normaları ilə bilavasitə tanış olurlar ki, bu da dilin funksional tətbiqini asanlaşdırır.

Hazırda texnoloji vasitələrin tədris prosesinə inteqrasiyası geniş yayılmış bir tendensiya-dır. Müəllimlərə müxtəlif texniki resurslar, o cümlədən videomaterialların istifadəsini təmin edən avadanlıqlar təqdim olunur. Bu texnoloji imkanlar şagirdlərə eyni anda həm eşitmə (auditive), həm də vizual qavrayış imkanlarını təklif etməklə, təlim prosesini daha canlı və interaktiv formaya gətirir. Belə yanaşma ənənəvi dil dərslərinin strukturuna dinamika və maraq qatır, təlimin effektivliyini artırır.

İngilis dilinin tədrisində videomateriallardan istifadənin effektivliyi onların mərhələli və məqsədyönlü şəkildə tətbiqi ilə sıx bağlıdır. Müəllimlər videomaterialın nə zaman və hansı miqdarda təqdim olunacağını düzgün müəyyən etməlidirlər. Xarici metodistlərin fikrincə, videomaterialların tədris prosesində bir və ya iki həftədən bir istifadəsi məqsədəuyğundur. Ən

yaxşı nəticə verən materiallar isə 30 saniyədən 10 dəqiqəyə qədər davam edən qısa videoçarxlardır. Belə videoların, xüsusilə 4-5 dəqiqəlik fraqmentlərin bir dərs saati boyu şagirdlərin aktivliyini təmin etdiyi sübut olunub [6, s.61].

Tədqiqatçılar qeyd edirlər ki, 3 dəqiqədən artıq davam edən videomətnlər qısa müddətli yaddaşı yükləyərək informasiyanın qavranmasını çətinləşdirə bilər. Bu, videolardakı informasiya sıxlığı və vizual zənginliklə izah olunur. Buna görə də, intensiv öyrənmə üçün qısa fraqmentlər, ekstensiv öyrənmə üçün isə daha uzun materiallar tövsiyə olunur [6, s.61]. Digər tərəfdən, daha uzun – 20-60 dəqiqəlik videoçarxlar və ya bədii filmlər orta və yüksək səviyyəli qruplarda auditoriya şəraitində istifadə oluna bilər. Belə halda video materialın bədii bütövlüyünün qorunması vacib sayılır [10, s.67]. M.V. Baranova videomaterialın ssenarisinin dərslərin mövzusu ilə uzlaşdırılmasının zəruri olduğunu vurğulayır. Bundan əlavə, təqdim olunan video material təlim məqsədlərinə uyğun sual-cavablar, müzakirələr, leksik və qrammatik tapşırıqlarla müşayiət olunmalıdır [4, s.130]. Videomaterial seçimi zamanı beynəlxalq tədqiqatçılar bir sıra mühüm meyarlar təklif edirlər. Məsələn, J. Vang qeyd edir ki, müəllimlər Hollivud filmləri və seriallarını seçərkən onların məzmununa həssas yanaşmalı, zorakılıq və əxlaqsız səhnələrdən çəkinməlidirlər. Əvəzində, gündəlik həyatı, tarixi hadisələri və mədəni dəyərləri əks etdirən videolar üstünlük təşkil etməlidir. Realist süjetlər, aydın dialoqlar və mənəvi mesajlar isə şagirdlərin marağını artırır [14, s.24].

Videomaterialların semantik və dil baxımından şagirdlər üçün anlaşılmaz olması mənfi təsir göstərə bilər. Nəticədə, müəllimlər video mətnin dil səviyyəsini (tələffüz, intonasiya, autentiklik) və şagirdlərin səviyyəsini nəzərə almalıdırlar [9]. Əgər videoda qeyri-standart, xüsusən də slenq ifadələr varsa, müəllimlər bu sözlərin istifadəsini düzgün izah etmədikdə, şagirdlər yanlış təsəvvürlər qazanaraq onları ünsiyyətdə səhv şəkildə tətbiq edə bilərlər [8, s.99].

Tədqiqatçılar vurğulayırlar ki, materialın dil səviyyəsi şagirdlərin bilik səviyyəsinə uyğun olmalıdır. Əks halda, maraq azalacaq və motivasiya zəifləyəcək. Başlangıç mərhələdə və çətinlik hallarında subtitrlərdən istifadə tövsiyə olunur.

R. Berk videomaterial seçimində üç əsas meyar irəli sürür:

a) Şagirdlərin xüsusiyyətləri (yaş, dil bacarığı, sosial-demoqrafik faktorlar);

b) Videonun potensial təhqiramiz məzmunu (irqi, etnik, gender ayrışdırıcılığı, zorakılıq);

c) Videonun strukturu (qısa, məqsədyönlü, kontekstə uyğun səhnələr, məhdud sayda personaj) [11, s.15-18].

Təhqiredici məzmun şagirdin emosional vəziyyətinə mənfi təsir göstərərək tədris prosesini çətinləşdirə bilər. Buna görə də, müəllimlər belə videolardan imtina etməli və ya şagirdləri əvvəlcədən məlumatlandırmalıdır [2, s.7].

R. Berkin təklif etdiyi struktur meyarlarına əsasən, video:

- mümkün qədər qısa olmalı (maksimum 3 dəqiqə);

- gündəlik dil nümunələri ilə zəngin olmalı;

- hərəkət və vizual işarələr təlim məqsədinə xidmət etməli;

- personaj sayı az olmalıdır [11, s.18].

Azərbaycanlı metodistlər də videomaterialların seçimində oxşar meyarlara əsaslanırlar.

A.V.Bondareva aşağıdakıları vurğulayır:

- video material yaşa uyğun olmalıdır;

- dərs planı dəqiq və sistemli qurulmalıdır;

- şagirdlərə videoaçıq və rahat şəkildə təqdim olunmalıdır;

- əsas məqamlara diqqət yetirilməlidir;

- izahlar düşünülmüş olmalı;

- video dərsin mövzusu ilə tam uyğun olmalıdır;

- şagirdlər maraqlı mövzu seçiminə cəlb edilməlidir [5, s.523].

Digər tədqiqatçılar videomaterialların seçimi zamanı bir sıra əlavə prinsipləri də zəruri hesab edirlər. Belə ki, istifadə olunan videoşəkilli materiallar şagirdlərin ümumi inkişaf səviyyəsinə uyğun olmalı, həmçinin yeni informasiya və gözlənilməz elementlər ehtiva etməlidir. Videoda yer alan situasiyalar şagirdlərin kommunikativ bacarıqlarının inkişafına xidmət etməli, onun dərs strukturuna inteqrasiyası isə əvvəlcədən dəqiq planlaşdırılmalıdır. Eyni zamanda, təqdim olunan material leksik və qrammatik baxımdan şagirdlər üçün çətin olmamalı, faydalı izafilik (pauzalar, təkrarlar, mimika, jestlər və s.) kimi elementlərlə zəngin olmalıdır. Danışiq tempi optimal seçilməli, video aktual mövzularda olmalı, həm informativ, həm də bədii dəyəri yüksək olmalıdır. Videomaterialda müəyyən problematik məqamların olması, leksik cəhətdən zənginlik, janr müxtəlifliyi

və etik-mənəvi prinsiplərə uyğunluq da əsas meyarlar sırasındadır [3, s.55].

Video materialların tətbiqi eyni zamanda şagirdlərin ümumi dünyagörüşünün genişlənməsinə, leksik ehtiyatının zənginləşməsinə və ölkəşünaslıq biliklərinin artmasına xidmət edir. Filmlərin izlənməsi prosesində isə yaddaş, diqqət və müşahidə bacarığı kimi psixoloji proseslər stimullaşdırılır. Bundan əlavə, dərsdə filmin birgə izlənməsi və müzakirəsi kollektiv fəaliyyət hissi yaratmaqla, dərsdə passiv iştirak edən şagirdlərin də fəallaşmasına səbəb olur və onların tədrisə marağını artırır.

Audiovizual vasitələr sırasında autentik videomateriallar (bədi filmlər, sənədli və cizgi filmləri, xəbərlər, müsahibələr, tok-şoular, videobloqlar) xüsusi yer tutur. Bu materiallar real həyat situasiyalarını əks etdirir, emosional və məzmun baxımından zəngindir, lakin əsasən hazırlıqlı şagirdlər üçün nəzərdə tutulmuşdur və dərslik və tapşırıqların olmaması onların əsas çatışmazlığıdır. Autentik videolar şagirdlərin danışiq və tələffüz bacarıqlarını inkişaf etdirmək, canlı və ifadəli nitq qurmaq baxımından faydalıdır. Digər bir növ isə xüsusi olaraq dil öyrənmək məqsədilə hazırlanmış tədris videolarıdır. Bu materiallar müəyyən leksik və qrammatik məqsədlərə yönəlib, onlara uyğun dərslik və tapşırıqlarla təmin olunmuşdur. Lakin bu tip videolarda real situasiyaların və təbii danışığın əksikliyi, həmçinin məzmunun tez köhnəlməsi müşahidə olunur [13, s.5].

YouTube platformasında təqdim olunan “Maple Leaf Learning”, “Elf Learning”, “Dream English Kids” kimi kanallardakı tədris videoları, şagirdlərin söz ehtiyatını artırmaq və nitq vərdişlərini inkişaf etdirmək üçün geniş imkan yaradır. Bloqlar isə şagirdlərə fərdi fikirlərini ifadə edərək yeni leksik vahidləri aktiv şəkildə istifadə etmək imkanı verir. “TedTalks”, BBC sənədli filmləri, “Modern Family”, “Friends”, “Young Sheldon” kimi seriallardan fraqmentlər, eləcə də “London Central”, “Extra” kimi tədris serialları, Britaniya və Amerika xəbər və tok-şouları (məsələn, “The Ellen DeGeneres Show”, “The Tonight Show”, “Travel Man”) dərsdə istifadə üçün əlverişli sayılır. Bundan əlavə, britishcouncil.org, engvid.com və digər resurslardakı materiallar müxtəlif mövzularda istifadəyə yararlıdır [12, s.97].

Videomaterialların seçimi aşağıdakı meyarlara əsaslanmalıdır: mövzunun tədris məqsədinə uyğunluğu, ölkəşünaslıq və milli-mədəni elementlərin əks olunması, tədris olunan mövzu üzrə yeni və gözlənilməz informasiya təqdim etməsi, şagirdlərin bilik və hazırlıq səviyyəsinin nəzərə alınması [7, s.67]. Video materialların pedaqoji prosesə daxil edilməsi yalnız öyrənilən dilin effektiv mənimsənilməsini deyil, həm də şagirdin şəxsiyyət kimi inkişafını, onun emosional-intellektual bacarıqlarının formalaşmasını və mədəni üfqlərinin genişlənməsini təmin edən çoxşaxəli və inteqrasiyalı bir yanaşmadır. Buna görə də ingilis dili müəllimlərinin müasir texnologiyalardan və autentik video resurslardan məqsədyönlü şəkildə istifadə etməsi müasir tədris strategiyalarının ayrılmaz tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilməlidir.

Müasir pedaqoji prosesdə autentik video materialların istifadəsi yalnız biliklərin təqdim olunması baxımından deyil, həm də şagirdlərin emosional-intellektual inkişafı və dil öyrənməyə motivasiyasının gücləndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Filmin məzmununu dərk etmək üçün təkcə passiv izləmə deyil, eyni zamanda şagirdlərin əqli və emosional səviyyədə aktiv iştirakı zəruridir. Bu baxımdan, eyni vaxtda iki əsas qavrama kanalının – vizual və eşitmə yollarının istifadəsi informasiyanın daha effektiv yadda saxlanılmasına və həm dil, həm də mədəniyyətlə bağlı biliklərin dərin mənimsənilməsinə şərait yaradır.

Video materialların təqdim etdiyi emosional fon, vizual təsvirlərin rəngarəngliyi, səslərin uyğunluğu, musiqi müşayiəti və tanış obrazlar öyrəninin diqqətini cəlb edərək onların dərse marağını artırır. Bu elementlər öyrəniyəni ekran qarşısında baş verənlərə cəlb etməklə təbii dil mühitinə yaxın şəraitin formalaşdırılmasına səbəb olur. Təbii dil mühiti dedikdə, danışmaq və qeyri-danışmaq amillərinin vəhdəti başa düşülür ki, bu da dilin daşıyıcılarının gündəlik həyatını, tarixini, mədəniyyətini və adət-ənənələrini özündə əks etdirir [1, s. 220-221]. Əlbəttə ki, audio və çap materiallarının da informativ və tədris baxımından əhəmiyyəti böyükdür. Lakin videomətnlər bu vasitələrdən fərqli olaraq danışmaq prosesinin kompleks modelini təqdim edir. Buraya nəinki semantik məzmun, həm də hadisələrin baş verdiyi məkan, iştirakçıların zahiri görünüşü, jest və mimikaları, danışmaq tempinə

və emosional vəziyyətə bağlı olaraq dəyişən ünsiyyət xüsusiyyətləri daxildir. Bu aspektlər şəxslərin yaşı, cinsi, psixoloji və ünsiyyət üslubu ilə birbaşa əlaqəlidir [2, s. 13].

Beləliklə, dərslərdə videoçarx və ya bədii film nümayişi şagirdlərin dərse münasibətini dəyişir, diqqət və yaddaş kimi psixi prosesləri stimullaşdırır və onların ümumi bilik səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur. Bu zaman müəllimlər həm fərdi, həm də qrup formasında təlim fəaliyyətini təşkil edə bilirlər ki, bu da təlimin sosial xarakterini gücləndirir. Dərslərdə təqdim olunan videomateriallar müxtəlif janr və formatlarda ola bilər – reklam çarxlarından tutmuş tammetrajlı filmlərə qədər. Lakin video material seçimi zamanı mütləq şəkildə şagirdlərin yaş xüsusiyyətləri nəzərə alınmalıdır. Məsələn, ibtidai siniflərdə animasiya filmlərinin göstərilməsi daha məqsədəuyğun olduğu halda, yuxarı sinif şagirdləri üçün müasir bədii filmlərin istifadəsi daha effektiv ola bilər.

Autentik video materialların əsas üstünlüklərindən biri onların dil və ünsiyyət nümunələrinin geniş spektrini təqdim etməsidir. Bu materiallar regional dialektləri, danışmaq leksikasını, frazeoloji vahidləri, ünsiyyət klişələrini və yumoru özündə əks etdirir. Bu nümunələr şagirdə həmin vahidlərin real ünsiyyət kontekstində necə istifadə edildiyini müşahidə etmək imkanı yaradır ki, bu da dilin təbii şəkildə mənimsənilməsinə kömək edir. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bu cür materiallar əsasən yaxşı dil bazasına malik olan öyrənlər üçün nəzərdə tutulub. Yeni başlayanlar üçün bu filmlər müəyyən çətinliklər yarada bilər: sürətli danışmaq tempi, dialekt xüsusiyyətləri, fon səslərinin mövcudluğu və fərdi danışmaq tərzləri dilin qavranmasını çətinləşdirə bilər.

Video materiallar yalnız məlumatverici deyil, həm də mədəni inteqrasiya vasitəsi kimi çıxış edir. Tədqiqatlar göstərir ki, vizual və eşitmə sintezi nəticəsində, yəni eyni zamanda həm səslərin, həm də görüntülərin qəbul edilməsi prosesində dilin eşitmə qabiliyyəti və nitq bacarıqları daha effektiv inkişaf edir. Şagirdlər video izlədikdən sonra öz fikirlərini ifadə etməyə, mövzuya münasibət bildirməyə və arqumentlər gətirməyə təşviq olunurlar. Bu isə onların şifahi nitq fəaliyyətini aktivləşdirir və real kommunikativ mühitə inteqrasiyanı asanlaşdırır. Təcrübə sübut edir ki, insan gördüyü və eşitdiyi informa-

siyanı yalnız eşitdiyindən beş dəfə artıq yadda saxlayır [4]. Bu isə video materialların tədrisdə tətbiqini metodoloji cəhətdən əsaslandırır və onların dil öyrənmədə effektivliyini bir daha təsdiqləyir.

Hazırda ingilisdilli filmlər, seriallar və videobloqlar gənc nəsil arasında ən populyar mənbələrdəndir. Buna görə də, onları xarici dil lüğətinin tədrisində istifadə etmək məqsədəuyğundur. Bu tip videomaterialların nümayişi şagirdlərə müəyyən ifadə və sözlərin konkret kontekstlərdə necə və nə zaman işlədilməli olduğunu anlamağa imkan yaradır. Belə materiallar həmçinin sinonimlərin yerli-yerində istifadəsini və düzgün leksik seçim etməyi də öyrədir.

Video vasitələrinin tətbiqi keçilən materialın daha yaxşı yadda saxlanmasına şərait yaradır. Bu, onların emosional təsiri və dərslərin rəngarənglik qatması ilə bağlıdır. Videolar fonetik, qrammatik və leksik materialın mənimsənilməsinə yardım edir. Həmçinin real həyatda baş verə biləcək situasiya və dialoqları nümayiş etdirdiyindən, şagirdlər söz və ifadələrin praktik istifadəsini aydın şəkildə qavrayırlar. Videomateriallar həm yeni, həm də öncədən öyrənilmiş leksikanın kontekstdə təqdim edilməsi baxımından faydalıdır. Onlar şagirdlərin şifahi nitq bacarıqlarını inkişaf etdirməklə yanaşı, monoloji və dialoji çıxışlarının formalaşmasında dayaq rolunu oynayır.

Tədrisdə istifadə olunan videomateriallar mövzuya uyğun olmalı və ölkəşünaslıq baxımından zəngin informasiya təqdim etməlidir. Videolar milli mədəniyyətin xüsusiyyətlərini əks etdirməli, öyrənilən mövzu üzrə yeni və aktual məlumatları təqdim etməlidir. Materialın seçimi zamanı şagirdlərin mövcud biliyi, təcrübəsi və dil səviyyəsi nəzərə alınmalıdır.

Müxtəlif mövzular üzrə uyğun videomaterialları YouTube platformasından tapmaq mümkündür. Məsələn, “TedTalks” silsiləsindən olan məruzələr müasir cəmiyyətin müxtəlif problemlərinə dair nüfuzlu şəxslərin baxışlarını təqdim edir. BBC-nin sənədli filmləri planetimiz və

müxtəlif xalqlar haqqında maraqlı məlumatlar təqdim edir. Geniş və aktual dialoqlarla zəngin olan, yumor və süjet baxımından cəlbedici “Young Sheldon” kimi populyar seriallardan fraqmentlər şagirdlərin diqqətini cəlb edə bilər. YouTube-dan əlavə olaraq, Britaniya və ABŞ telekanallarının xəbər proqramları, axşam şoularından fraqmentlər, eləcə də xüsusi tədris serialları və səyahət mövzusunda verilişlər də dərslərdə uğurla istifadə oluna bilər.

Nəticə etibarilə, videomaterialların ingilis dili dərslərində istifadəsi şagirdlərin lüğət ehtiyatını zənginləşdirməyə, fonetik və qrammatik biliklərini möhkəmləndirməyə əhəmiyyətli dərəcədə kömək edir. Belə materiallar real ünsiyyət situasiyalarını əks etdirdiyindən, şagirdlərin danışmaq bacarıqlarının təbii və funksional şəkildə inkişafına şərait yaradır. Eyni zamanda, videoların emosional və mədəni zənginliyi dərslərin motivasiyaedici və maraqlı olmasına xidmət edir.

Problemin aktuallığı. Müasir dövrdə ingilis dili beynəlxalq ünsiyyət vasitəsi kimi əhəmiyyət kəsb etdiyindən, onun effektiv tədrisi aktual məsələlərdən birinə çevrilmişdir. Ənənəvi üsullarla dil öyrənmək şagirdlərin marağını azaltdığı halda, video materiallar dərslə motivasiya və dinamizm qatır. Şagirdlərin dil mühitindən kənarda olmaları, onların autentik ünsiyyət imkanlarının məhdudluğunu artırır və bu, problemin aktuallığını daha da gücləndirir.

Problemin elmi yeniliyi. Məqalədə müxtəlif yaş və səviyyələr üçün video materialların integrasiyasının metodoloji əsasları sistemli şəkildə təqdim olunur. Videonun seçimi və tətbiqi zamanı nəzərə alınmalı konkret elmi meyarların müəyyənləşdirilməsi məsələnin elmi yeniliyini təşkil edir. Əldə olunan nəticələr dil tədrisində audiovizual vasitələrin istifadəsinin nəzəri modellərinin zənginləşdirilməsinə imkan yaradır.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Tədrisdə video materiallardan məqsədyönlü istifadə şagirdlərin dinləmə, danışma və ümumi nitq bacarıqlarını effektiv şəkildə inkişaf etdirməyə imkan verir. Müxtəlif formatlı videoresurslar sayəsində dərslər daha maraqlı və interaktiv keçirilir. Bu, müəllimlərin resurs bazasını genişləndirərək dərslərin keyfiyyətini artırır və tədrisin nəticəliliyinə müsbət təsir göstərir.

Ədəbiyyat

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам): учебное пособие. – Москва: Икар, 2015. – 448 с.
2. Ариас А.М. Художественный фильм как средство формирования лингвосоциокультурной компетенции на занятиях по иностранному языку в вузе // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта. – 2016. – № 8. – С. 7-13.

3. Бабинская П.К. Практический курс методики преподавания иностранных языков: английский, немецкий, французский: учеб. пособие. – Минск: Тетра Системс, 2015. – 288 с.
4. Баранова М.В. Совершенствование грамматической стороны диалогической речи учеников старших классов и студентов в процессе работы над видеофильмом (Немецкий язык как вторая специальность): дис. канд. пед. наук. – СПб, 2016. – 506 с.
5. Бондарева А.В. Использование видеоматериалов на уроках английского языка с целью активизации грамматических навыков // Молодой ученый. – 2016. – № 14. – С. 521-524.
6. Леонтьева Т.П. Опыт и перспективы применения видео в обучении иностранным языкам // Нетрадиционные методы обучения иностранным языкам в вузе: материалы респ. конф. – 2015. – № 5. – С. 61-74.
7. Носонович Е.В. Настольная книга преподавателя иностранного языка: учебное пособие. – Минск: Изд-во Выш. шк., 2004. – 522 с.
8. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебное пособие. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
9. Соловьева И.В. Использование онлайн-ресурсов на уроках английского языка [Электронный ресурс] // Мир лингвистики и коммуникации: электрон.научн. журн. 2018. № 4. URL: <http://www.macmillan.ru/upload/Catalogue/comment/Gateway-online-St-P.pdf> (дата обращения: 10.05.2020).
10. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: учебное пособие. – М.: Филоматис, 2006. – 480 с
11. Berk R.A. (Eds.). Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom // R.A. Berk. – International Journal of Technology in Teaching and Learning. – 2009. – Vol.5(1). – P. 1-21
12. Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning // Language Teaching. – 2007. – Vol. 40(2). – p. 97-118.
13. Talaván N. Learning vocabulary through authentic video and subtitles / N.Talaván // “TESO -SPAIN” New letter. – 2007. – P. 5-8.
14. Wang Zh. An Analysis on the Use of Video Materials in College English Teaching in China / Zh. Wang // International Journal of English Language Teaching. – 2015. Vol. 2(1). – p. 23-28.

Redaksiyaya daxil olub: 03.07.2025